

is, amelynek leletanyaga egyetlen bronzkori kerámia-töredék volt.

Biztosan a *római császárkorba* tartozik egy, két középső oszloppal alátámasztott tetejű szarmata ház alapja. A szarmata objektumok (tárolóvermek és külső kemencék) az egész területen megtalálhatók voltak, de főleg annak alacsonyán fekvő részein koncentráálódtak. Valószínűleg ebbe a korszakba tartozik egy páros kutyasír, amelyben a két állatot oldalukra É-D, ill. D-É irányban helyezték egymásra. Az alul fekvő kutya váza nagyrészt szenesedett volt. A dombtetőn két kirabolt szarmata sírt találtunk, a csonttöredékek mellett egyikben 40 cm hosszú vaslándzsa feküdt, hegytel D-nek fordítva, ugyanebben a sírban néhány bronzlemeztöredék is volt.

Négy 8–9. századi, félig földbe mélyített kőkemen-cés házat sikerült megfigyelni. A házak egymáshoz irányítottak, közel É-D-i tájolásúak voltak. A kővel kirakott, ovális alakú kemencék az É-i házfal mellett, ill. az ÉK-i sarokban helyezkedtek el. A kemencék részben szétbontott állapotban kerültek elő, omladékuk a házakban szétterült, az egyik ház betöltésében különösen sok állatsont és kerámia társaságában. A kerámia kizárólag kézzel formált, többnyire díszítetlen fazekakból áll.

A *középkor* kevés kerámiával, két keskeny árokkal, az *újkor* két keskeny árokkal és belőlük néhány apró mázas töredékekkel jelentkezett.

Az 52.d lelőhelyrész horizontálisan metszett egy középső neolit és egy szarmata teleprész, ezek területileg elkülönültek, szuperpozíció ritkán fordult elő. A *neolitikum* időszakára cölöphelyek, nagyméretű, szabálytalan gödrök, kutak keltezhetőek, valamint a telepen elszórtan elhelyezkedő hat sír. A gazdag leletanyagban megtalálhatók a csőtálpas edények, festett geometrikus díszítésű, egy- és kétosztatú, ill. átfúrt bütyökdiszes kerámia töredékei. Szép számban kerültek elő magkövek, obszidián- és teveli kovaeszközök, retusált pengék. A főként zsugorított temetkezések mellékletei között unikálisnak számít egy megkövesedett fából készült hegyezett végű eszköz.

A *szarmata telepen* hengeres és méhkas alakú gödrök, munkagödörrel ellátott kemencebokrok és földfelszíni tűzhelyek jelentkeztek, épületeket és árkokat kis számban tártunk fel. Gyakoriak voltak a korszakban általános szürke megvastagodó peremű gömbös testű tálak, ívesen kihajló peremű hombárok.

A leletanyag az elsődleges feldolgozás után a Magyar Nemzeti Múzeumba kerül végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Masek Zsófia, Varga Zsuzsa régészek. A geodéziai felmérést a Geoservice Kft. végezte.

SZABÓ ÁDÁM – SZENTHE GERGELY

227. Kántorjánosi, Prókátor-tagtól É-ra (KÖH 51414)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő

A Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat 2010. szeptember 3. és november 19. között elvégezte az M3-200 jelű régészeti lelőhely (0156/5 hrsz.) próbafeltárását.

A kutatást az M3 autópálya Nyíregyháza–Vásárosnamény közötti szakaszának építése tette szükségessé. A feltárt terület 3302 m² volt.

A lelőhely Kántorjánositól ÉNy-i irányban helyezkedik el, a Prókátor-tagtól É-ra lévő Ny–K-i irányú homokdombon, É-ról egy fasor és egy dűlőút határolja. A lelőhelyen a Nyíregyházi Jósa András Múzeum munkatársai végeztek terepbejárást 2005-ben, amelynek alapján szórványos őskori (bronzkori) településrészlet előkerülésére lehetett számítani.

Kutatásunk a lelőhely kisebb, ÉNy-i részét érintette. Összesen 16 Ny–K-i irányú, 25 m hosszú, 2,5 m széles kutatóárkot húztunk. Közülük 7 volt régészetileg érintett, ám bontás során csak 2 – egy gödör és egy árok – bizonyult őskori régészeti jelenségnek.

Lehetséges, hogy az itt előkerült csekély számú régészeti jelenség az innen É-ra elhelyezkedő igen intenzív őskori lelőhelyhez (M3-32) tartozott.

A leletanyag a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat nyíregyházi irodájában történő elsődleges feldolgozás után a Magyar Nemzeti Múzeumba kerül végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Bernáth László, Kovács Zoltán, Reszler József Péter technikusok A geodéziai felmérést a Geoservice Kft. végezte.

LUKÁCS JÓZSEF – BEREZ BARBARA

228. Kátoly határa

(Baranya megye) Ő, I

2010. augusztusban elvégeztük a Horvát Tranzit gázvezeték-fektetés által érintett lelőhelyeken a földmunkák régészeti megfigyelését.

Gornyepolje (HT-171, KÖH 74701): A nyomvonal 156+950 és 157+020 km-szelvényei között a 298 m²-nyi nyesett területből 221 m² volt régészetileg pozitív. Öt régészeti objektumot azonosítottunk, ebből 4 gödör, 1 cölöplyuk volt. Belőlük régészetileg értékelhető leletanyag nem került elő, ezért a lelőhely datálása egyelőre nem lehetséges. Az objektumok jellege alapján előfordulhat, hogy a terület a HT-170 lelőhelyhez tartozik.

Liestye (HT-170, KÖH 74699): A nyomvonal 156+730 és 156+820 km-szelvényei között 436 m²-nyi nyesett területből 178 m² volt régészetileg pozitív. A nyesést követően 4 régészeti jelenséget tudtunk azonosítani, ezek közül 1 cölöplyuk volt, a többi gödör. Leletanyaguk szegényes, őskori jellegű, ez alapján esetleg összefügghet a HT-171 lelőhellyel.

Munkatársak: Orbán Gábor, Bósz Attila, Simó Attila, Birkás Péter, Zsubori István.

LIGNER JÁCINT

229. Kecskemét határa

(Bács-Kiskun megye) Ő, Sza, A, Á, Kk, Kú

A Nabucco gázvezeték Csongrád és Bács-Kiskun megyét érintő nyomvonalszakaszára készitendő örökségvédelmi hatástanulmányhoz kapcsolódó terepbejárásokat

2009. december 7. és 2010. május 25. között végeztük. A beruházás a két megye területén áthaladva összesen 23 település közigazgatási területén valósul majd meg, a tervezett 177 km hosszú nyomvonal mindkét oldalát 100-100 m szélességben vizsgáltuk. A terepi felderítés időpontjában a külterületi szakasz meghatározó részét (kb. 21%-át) már sűrű vetés borította, nagyjából hasonló arányban (kb. 19%) fordult elő erdő, rét, legelő, ill. gazzal fedett terület, melyeken nem lehetett terepi kutatást végezni. Összességében a külterületi szakasznak mindössze 60%-a bizonyult terepbejárásra alkalmasnak.

A Kecskemét külterületén végzett munka során 9 ismert lelőhelyet érintettünk. Közülük többnek az összehasonlítását javasoltuk a terepi tapasztalatok alapján. Öt új lelőhelyet is találtunk: *Domokos-tanya* (KÖH 74523); *Öntözött terület, Pecek-dűlő* (74525); *Öntözött terület, Törökfái-dűlő* (74527); *Dakó-dombtól ÉK-re* (74529); *Kádár-tanyától Ny-ra* (74531). A terepbejárás során őskori, szarmata, avar, Árpád-kori, késő középkori és kora újkor leletek kerültek elő.

Munkatársak: Bóka Gergely régész, Fodor Péter, Kiss László Levente, Szabó Gergő technikusok.

ZSOLDOS ATTILA

230. Kerekegyháza határa

(Bács-Kiskun megye) Sza, A, Á, Kö

A Nabucco gázvezeték Csongrád és Bács-Kiskun megyét érintő nyomvonalszakaszára készítenő örökségvédelmi hatástanulmányhoz kapcsolódó terepbejárásokat 2009. december 7. és 2010. május 25. között végeztük. A beruházás a két megye területén áthaladva összesen 23 település közigazgatási területén valósul majd meg, a tervezett 177 km hosszú nyomvonal mindkét oldalát 100-100 m szélességben vizsgáltuk. A terepi felderítés időpontjában a külterületi szakasz meghatározó részét (kb. 21%-át) már sűrű vetés borította, nagyjából hasonló arányban (kb. 19%) fordult elő erdő, rét, legelő, ill. gazzal fedett terület, melyeken nem lehetett terepi kutatást végezni. Összességében a külterületi szakasznak mindössze 60%-a bizonyult terepbejárásra alkalmasnak.

A Kerekegyháza külterületén végzett munka során 9 új lelőhelyet találtunk: *Repülő-dűlő I., II.* (KÖH 74533, 74535); *Takács-tanya* (74537); *Göbölkúti-dűlő I., II.* (74539, 74541); *Kovács-tanya I., II.* (74543, 74545); *Pongrác-majortól ÉK-re* (74547); *Kun-puszta* (74549). A terepbejárás során szarmata, avar, Árpád-kori és középkori leletek kerültek elő.

Munkatársak: Sósuti Kornél, Bóka Gergely régészek; Bognár Margit, Alács Attila, Fodor Péter, Kiss László Levente, Szabó Gergő technikusok.

ZSOLDOS ATTILA – PARDITKA GYÖRGYI

231. Keszőhidegkút határa

(Tolna megye) R, Kö, Ú

Kápolnás (Kapellberg) (KÖH 23741): 2010. április 13-án helyszíni szemlét végeztünk a falutól D-re, a Gyönkre

vezető országúttól K-re, ahol Pesty Frigyes 1864-es adata szerint hajdan kápolna állt. A szokatlanul meredek domboldal egy ÉNy felé kiugró meredek földnyelvén kb. 50 m hosszan nagy mennyiségű vörös, szemcsés anyagú homokkővet figyeltünk meg. Bár sem téglá-, sem habarcs-törmelék nem találtunk, és csak egyetlen csonttöredéket figyeltünk meg, a régi leírások és a dűlőnév ismeretében kétségtelenül középkori templomról van szó. A hozzá tartozó települést 1963-ban Torma István azonosította, a keszőhidegkúti vasútállomás É-i végénél fekvő – azóta erdővel betelepített – dombon középkori házak hamus foltjaiból gyűjtött leleteket.

Ratzenberg (Petőfi u.) (KÖH 23017): Lakossági bejelentésre helyszíni szemlét végeztünk a falu belterületén, ahol rendszeresen kerülnek elő embercsontok, s amelyet török kori temetőként tartanak számon. A Petőfi u. mélyútszerű falában nagyjából Ny–K tájolású koponyát és vállcsontot figyeltünk meg. Egy idős lakos elmondta, hogy korábban gyermeksírt ástak ki a partfalból, kék és sárga festésű koporsóval. A hagyomány, a dűlőnév és a festett koporsó alapján kétségtelenül újkor, valószínűleg 18. századi temetőről van szó. Az út magasabb partja déli felének átnézésekor egy rézkori edénytöredéket is találtunk.

K. NÉMETH ANDRÁS – ÓDOR JÁNOS GÁBOR

232. Keszthely határa

(Zala megye) Ó, Ró, Á

2010 folyamán régészeti megfigyelést végeztünk a 71. sz. főút Keszthelyt É-ről elkerülő szakaszán.

Murvás-dűlő (KÖH 75229): Szeptember 29-én a 103+220–103+425 km-sz. között, Keszthelytől ÉK-re, a Murvás-dűlő DK-i részén egy eddig ismeretlen régészeti lelőhelyet észleltünk. Egy a csatornától enyhén emelkedő lankás domboldalon 25–30 objektum foltja rajzolódott ki humuszolási munkálatok alkalmával. A csatornához közelebb eső részen a humusz 40–45 cm vastag, ez alatt egy sárga homokréteg volt, amelyben és amely alatt észleltük a jelenségeket. A domboldalon feljebb haladva egyre vékonyabbá vált a humusztakaró, már csak 20–25 cm, és itt magasabban, a humusz aljában találtunk kerámiatöredékeket és tapasztaltuk a régészeti objektumok foltjait. A foltok gödrökre, cölöphelyekre, félig földbe mélyített házra, egy kővel rakott kemencére és a hozzá tartozó hamusgödörre utaltak. A jelenségek zöme a római korra datálható, valamint jellegetlen őskori és néhány Árpád-kori kerámiatöredéket is találtunk. Megállapítottuk, hogy az adott szakaszon a főút nyomvonala teljes szélességben megbolygatná a lelőhelyet, ezért itt a földmunkával leálltak. A régészeti feltárássra csak 2011-ben kerül sor.

Rezi-dűlő (KÖH 76465): Március 30-án a 73126 sz., Rezibe vezető úttól Ny-ra, a 104+800 km-szelvényénél egy régészeti jelenséget észleltünk. A sárga agyagos altalajban egy jól kirajzolódó, sötét, erősen paticsos és faszenes folt jelentkezett. Április 7-én végeztük el a 215×130 cm nagyságú gödör leletmentését, melynek mélysége a humuszolt felszínhez képest 22 cm volt. Keleti felében